

Limfjorden fra recipient til biotop

Høringssvar til vandrammeplaner

**Indsendt af: Venstre i Nordjylland v/Mariann Nørgaard
Konservative i Nordjylland v/Per Larsen
Dansk Folkeparti i Nordjylland v/Meiner Nørgaard**

Udarbejdet af: Aage Bach Jensen, Jørgen Løgstrup, Lars Peter Fisker, Rene Rendbæk, Lars Springborg,
Ole Springborg, Christian Brath

I øvrigt har følgende medvirket til udarbejdelsen af rapporten:

Tage Leegaard, Poul Madsen, Gert Fischer, John Christensen, Birgitte Josefsen, Lone Sondrup, Flemming
Floor, Marian Geller, Margit Bæk Jensen, Peter Sørensen, Michael P. Andersen, Leif Gravesen, Henrik
Gregersen, Jens Elbæk, Hans Ole Kristensen, Kristian Andersen, Renè Lund Hansen, Mads Duedahl Johansen ,
Tina French Nielsen

Indholdsfortegnelse:

Forord	3
Konklusion.....	3
Indledning.....	4
Vedvarende energi – forslag til initiativer.....	4
Kapitel 1 - Forslag til kvælstofreduktioner af Limfjorden	
Gødningstilførsel.....	4
Plantedække.....	4
Biogasanlæg.....	5
Gylleseparering.....	5
Muslingefarme.....	5
Konkurrence.....	5
Ekspertudvalg.....	6
Kapitel 2 - Forslag til kvælstofreduktioner af Limfjorden	
Kritisk syn på vandmiljøets målemetoder.....	6
Delkonklusion.....	6
Kystområder – Limfjorden.....	7
Økonomiske betragtninger.....	7
Problemer i forhold til brugen af ålegræs som brugbar måleenhed.....	8
Vandløb.....	9
Limfjorden som Biotop.....	9
Kapitel 3 - Rammebetingelser for Dansk landbrug	
Hvordan implementerer Tyskland vandrammedirektivet?.....	10
Schleswig-Holsteins prioritering	11
Krav til fristforlængelse.....	11
Reguleringsplanens gennemførelse.....	11
Indsatsprogrammer i Slesvig-Holsten.....	11
Fokus områder til målopnåelse.....	12
Gødningsforbrug i EU.....	12
Regulering af landbrugets kvælstofanvendelse i Danmark, sammenlignet med andre EU lande.....	13
Kvælstofnormer (kg effektiv N pr. ha) for udvalgte afgrøder i Danmark, Holland og Flandern, 2009.....	14
Krav til husdyrgødning.....	14
Efterafgrøder.....	15
Fremtidig regulering.....	15
Delkonklusion.....	15
Implementering af Landbrugsrelaterede tiltag i nabolande	
Rundspørge til eksperter i de nordiske nabolande.....	16
Sverige.....	16
Tyskland.....	16
Storbritannien.....	16
Holland.....	16
Økonomiske forskelle mellem Danmark og Tyskland.....	17
Landbrugets økonomiske tilstand.....	18
Samfundsøkonomiske konsekvenser.....	19
Delkonklusion.....	19

Limfjorden fra Recipient til Biotop

Forord

Denne rapport er udarbejdet med baggrund i Regeringens høringsfase i forbindelse med gennemførelsen af EU's vandrammedirektiv. Rapporten er henvendt til beslutningstagerne af den endelige lov, med baggrund i lang række beslutninger på miljøområdet.

Der har tidligere været tradition for, at stramninger på miljøområdet primært har gået på, at miljøsynderen har været landbruget, når der er problemer med miljøet, hvorfor det også er på dette område, at stramningerne er gennemført.

Der har også tidligere været en del at rette op. Den store fokus, der har været på landbruget, har desværre medført, at fokus er blevet meget ensidigt. Samtidig har der været for lidt opmærksomhed på, hvilken miljøtilstand vi ønsker i Danmark sammenholdt med, hvilken miljøtilstand der er opnåelig i forhold til historiske miljøtilstande

Konklusion

Rapporten sætter i den grad spørgsmål ved, om forslaget til vandrammeplanen fra Regeringen er den rigtige løsning på miljøforbedringer af Limfjorden og for samfundet som helhed.

Der påvises i rapporten, at udgangspunktet (grundlæggende data) for hele vandplanen ikke er sikker nok, herunder at målemetoder er meget usikre og i den grad ikke lever op til almindelige standarder for statistisk sikkerhed herunder EU's anvisninger for målesikkerhed.

Rapporten påviser et fuldstændigt ukvalificeret generelt dybdekrav for ålegræs i alle danske fjorde på 5,5m til trods for, at dette ikke er opnået siden 1930 i Limfjordens indre del.

Der stilles spørgsmål ved måden, hvorpå udledningen af næringssalte til Limfjorden gøres op. Er det rimeligt, at Landbruget skal tilgodeskrives diffuse udledningskilder, hvor natur i bl.a. naturreservatet Vejlerne og andre reservater støder op til Limfjorden.

Rapporten kommer med ikke mindre end 13 forslag, som med større fordel kan inddrages i vandplanen. En del af forslagene vil samtidig være med til at udvikle og styrke hele Limfjordsområdet erhvervsliv og landbruget som helhed, således at vi undgår, at store dele af Nordjylland bliver omdannet til naturreservat.

Rammebetingelserne for landbruget i Danmark er væsentlig ringere end de andre nordlige lande i EU vi normalt sammenligner os med. Sammenlignes der med Tyskland har danske landmænd yderligere miljøforbedrende omkostninger på 961 kr./ha., som er meget konkurrenceforvridende. Dette kan Dansk Landbrug ikke være tjent med i længden.

Danske landmænd har ikke tjent en anstændig løn, der svarer til resten af samfundet og derfor er det vigtigt at implementeringen af vandplanen i Danmark som minimum er omkostningsneutral for landbruget.

Indledning

EU vedtog i 2000 et vandrammedirektiv gældende for hele EU. Vandrammedirektivet skal sikre, at alle EU-landenes vandløb, søer, kystvande og grundvand bliver beskyttet. I forbindelse med vedtagelsen fastsatte Danmark målsætninger for det danske miljø. Danmark har på nogle områder valgt meget ensidige metoder i forhold til resten af EU til at målsætte det danske miljø.

Formålet med denne rapport er netop at stille spørgsmålstejn ved Danmarks oprindelige målsætning. Er det den rigtige målsætning, der er anvendt? Er målsætningen opnåelige? Hvad vil gennemførelsen af vandrammedirektivet i nuværende form betyde samfundsmæssigt og ikke mindst: Vil gennemførelsen af vandrammedirektivet føre til, at de opstillede mål bliver nået?

Rapporten er et konstruktivt oplæg til at se på Limfjorden og oplandet, hvor der er fokuseret på nogle specifikke områder. Rapporten er derfor ikke dækkende for hele miljøområdet. Ligeledes bliver der set på nogle af rammebetingelserne for landbruget for at se på forskellighederne i de enkelte lande i EU ikke mindst set fra den enkelte landmand. Geografisk er rapporten koncentreret om Limfjorden og opland.

Kapitel 1. Vedvarende energi – forslag til initiativer

I dette kapitel gives en række konkrete forslag til initiativer til fremme af vedvarende energi og nedbringelse af kvælstof ved og i åer og fjorde.

Gødningstilførsel

Til lavtliggende arealer langs åer og fjorde, fjernes gødningstilførslen helt. Arealerne må dog stadig bruges til afgræsning og slet. Kompensation gives efter samme model som bruges ved EU's enkeltbetalingsordning, omkring udtagning enten for en etårig eller for en femårig periode. Der opdeles i flere kategorier med størst tilskud til arealer, der har været opdyrket og lavest til arealer med vedvarende græs. Dyrkning af pil i samme områder vil samtidig være mulig, dog uden gødningstilførsel. Problemet ved udtagning af de lavtliggende arealer, kan for en del producenter betyde, at harmonikravet ikke længere kan opfyldes. Dette må enten afhjælpes ved jordfordeling eller på anden måde kompenseres.

Plantedække

Der bør laves forsøg med plantedække i vinterhalvåret, som skal opløjes om foråret. Der sker jo en halvering af den vækstsæson, hvor planter, der senere høstes, optager næring fra landbrugsarealer. Ved forårssåning på opløjede marker er vækstsæsonen reduceret til fire måneder. Her skal det plantemateriale, der nedpløjes, igen omsættes til plantenæringsstof og optages i vækstperioden inden høst. De næringsstoffer, der ikke optages i dette korte tidsrum, risikerer at udvaskes i vinterhalvåret, når vandstrømmen vendes og løber mod havet.

Risikoen forstærkes af, at udbyttet af vårafgrøder er lavere end vinterafgrøder. Der er dog planter med lang vækstsæson såsom majs og rodfrugter, som kan udnytte det nedpløjede plantemateriale i større omfang end vårsæd kan. Man bør overveje virkningen af efterafgrøder. Det er ikke nok, at optage næringsstoffer, de skal også bortskaffes igen. Kunsten at forhindre udvaskning af plantenæringsstoffer fra landbrugsarealer er at sørge for, at plantenæringsstoffet kun er tilgængelig i vækstsæsonen. Det er også den praksis, der anvendes med gyllekørsel efter februar og til oktober. De senere år har grønne marker med vintersæd og raps optaget de rester af kvælstof, der måtte være tilbage. Det har landbruget efterlevet fuldt ud, også fordi udbyttet af denne dyrkningsform er optimal i det danske klima. Men nu skal store arealer tilsås med græs, der skal overvintre som efterafgrøder, opløjes om foråret og tilsås med vårafgrøder. Det vil give meget

plantemateriale, der skal nedbrydes og optages på en kort vækstsæson. Det bør indgå i forskning hvordan man på en meget kort vækstperiode får optaget den tilgængelige kvælstofmængde. Det er uforståeligt at kvægbrug har store arealer med græs, som ikke må tælles med på lige fod med efterafgrøder.

Også andre planter optager store mængder kvælstof. Her tænkes på planter til biobrændsel såsom pil, der kan dyrkes med to formål: at bremse udvaskning fra vandoplandsarealer samt til afløsning af fossilt brændsel. Ved det sidste må der sigtes mod størst mulig vedmasse pr. ha., hvorfor dyrkning med dette formål kan retfærdiggøre tilførsel af næringsstoffer. Der bør forskes på området.

Biogasanlæg

Der gives tilskud til biogasanlæg så disse bliver rentable. Der er i forvejen planer om større tilskud hertil, så planerne skal bare fremskyndes. Der gives tilskud efter samme principper som til vindmøller. Efter behandlingen i biogasanlægget udbringes gyllen på arealer. Efter behandlingen i biogasanlægget udbringes gyllen på landbrugsarealerne.

Gylleseparering

Separering af gylle er også brugbart for reduktion af kvælstof til naturen. Efter separering udbringes den tynde del til marken. Den tykke del kan derefter afbrændes eller bruges som tørret naturgødning. Danmark importerer pt. tørret/komposteret kogødning, som det ikke er lovligt at producere her i landet. Ved at lovliggøre dette, kan der fjernes kvælstof, samtidig med, at haveejerne ville få større mulighed for at bruge naturlig gødning frem for kunstgødning. Kvælstofudnyttelsen af den tynde del vil være omkring 90 % mod 80 % i alm. gylle.

Det vil betyde, at udvaskningen til fjorden kan mindskes uden at sænke kvælstofnormerne, såfremt tørstoffractionen fjernes fra oplandsområderne til fjorden. Eftersom der er ca. 1 de./ha. i Nordjylland og oplandsområdet er ca. 100.000 ha. svarende til 10.000 ton N, vil en højere udnyttelsesgrad på 10% betyde 1.000 ton N mindre i Limfjorden, men med sikkerhedsmargen runder vi ned til 500 ton N. Gylleseparation vil også give bedre transportmuligheder, så dette fortrinlige plantenæringsstof kan fordeles til egne med mindre husdyrtæthed.

Distribution kan ske gennem grovarehandelen eller maskinstationer. Det er dog ikke uden økonomiske omkostninger at separere gylle, men gyllen har flere anvendelsesmuligheder som gasudvinding, pakning i små sække til havebrug, gødskning af økologiske arealer, gartnerier, energipil mv. og ikke mindst som brændsel.

Nu er det heldigvis blevet afgiftsfrit at afbrænde tørstoffdelen fra gylle. Det vil være oplagt at brænde den af, efter den har været en tur igennem et biogasanlæg, hvor den har bidraget til gasproduktionen og dermed nedsat vores CO₂ udledning.

Muslingefarme

Muslingefarme i Limfjorden vil også være en metode til at fjerne N fra fjorden. Hvis der oprettes 50 linebrug, og der høstes 10.000 tons blåmuslinger, fjernes der 102 tons N og 6 ton P fra Limfjorden. De 50 anlæg vil fylde ca. 10 km², hvilket er under 1 % af Limfjordens areal. (kilde: Rapporten er lavet i et samarbejde mellem Nordjyllands Amt, Ringkøbing Amt, Viborg Amt og Århus Amt 2006)

Konkurrence

Dyrkning af afgrøder til energi, passer til tanken om vedvarende energi, men det bliver ikke billig energi. Grøn energi er dyr, hvad enten der skal betales direkte eller gennem tilskud. Grøn energi i stort omfang på globalt plan vil give en dyr energi. I kraft af udfasning af andre afgrøder til fødeformål er der tilmed en forventning om stigende priser på fødevarer i en verden med et stigende befolkningstal. Andre energikilder som

atomkraft og kul vil derfor få optimale betingelser og konkurrenceevne på pris og mængde. Man må derfor se hele energiplanen under et. Vil dyrkning af energi have en fremtid i konkurrence med moderne teknologi som atomkraft, vind og sol? Hvis ja, så er landbruget klar på forretningsmæssige vilkår. Hvis nej, må der tænkes nye tanker. Tvivlsomme områder til dyrkning af fødevarer kan udfases og gives tilbage til naturen, men det bør ske med omtanke, herunder jordfordeling, så landbrugsejendomme udbygget til fødevarereproduktion ikke forringes, men tildeles erstatningsjord for det, der måtte udfases.

Ekspertudvalg

Landbruget har været i fokus som den forurenende faktor. Det er kun til dels rigtigt. Andre faktorer spiller også en stor rolle og er ikke til at komme uden om. En ensidig fokus på landbruget og kvælstofudvaskningen har medført, at andre betingelser er ude af fokus. Det medfører unødvendige forringelser for landbruget, og overser de muligheder, der ligger lige for. Der bør derfor snarest nedsættes et tværpolitisk udvalg sammen med dygtige forskere, der får til opgave at bringe virkeligheden ind i miljøpolitikken, så den blindgyde konsensus igennem tiderne har ført opfattelsen af landbrugets rolle ind i, revurderes.

Kapitel 2.13 Forslag til kvælstofreduktioner af Limfjorden

Kritisk syn på vandmiljøets målemetoder

I dette afsnit sættes spørgsmålstejn ved den benyttede metode og dermed validiteten af de parametre, som er benyttet som måleenheder i forbindelse med udarbejdelse af vandmiljøplanen.

Delkonklusion

- Der er store uoverensstemmelser i resultaterne mellem denne vandplan og tidligere rapporter om det ønskelige næringsstofniveau.
- Den naturlige næringsstofbelastning (f.eks. fuglereservater) er ikke behandlet, men indgår som forurening.
- Produktive løsningsforslag er ikke inddraget (muslingebrug, pileproduktion, skovrejsning)
- Ålegræs er tillagt en betydning der ikke kan verificeres videnskabeligt (DMU nr. 755,2009). Dybdekravet er sat til 5,5m for alle fjorde, mens det højest opnåelige i Limfjordens indre fjorde siden 1930 har været 3,0m. Det er fuldstændig ukvalificeret, at sætte et generelt krav når ålegræsdybden i de danske fjorde svinger fra 3 til 14 i de angivne målinger. Dybden er bl.a. bestemt af saltindhold og temperatur. Det er ligeledes ukvalificeret ikke at inddrage de data man har efter 1930, bl.a. fordi der kan være tale om en mindre stærk genotype ålegræs efter 1930.
- Det er uforsvarligt at igangsætte større investeringer på et så tyndt målegrundlag som det fremlagte.
- Forslaget følger ikke EU's anvisninger med hensyn til statistik og sikkerhed ved fastsættelse af målene. Når man kun bruger en art (ålegræs) som målsætning, vil det ved gennemsnitstal uden sikkerhedsvurdering medføre mål, der ikke kan opnås og recipienten Limfjorden vil altid blive vurderet som "ringe" eller derunder.
- Søernes plan er baseret på en usikker viden.
- Vandløbs miljøkrav er indskrænket til, at myg tæller mere end afvanding. Hellere oversvømmelser end færre myg!
- Vandplanen mangler en helhedsvurdering af vandområdet. Vurderingen og forslagene til de enkelte vandområder overskygger en helhedsbetragtning. F.eks. tages der ved forslag til vandløbene kun hensyn til faunatilstanden i form af forslag til ophør med grødeskæring mm. Vandløbenes selvrensende effekt behandles slet ikke, hvilket står i modsætning til vurderingerne i øvrige EU-lande.

- Miljømålene er stærkt reduceret i kriterier, der peger i retning af isolerede hensyn til hvad der lægges i begrebet økologi.
- En god økologisk tilstand (referencetilstanden) er lig med svag afvigelse fra tilstand upåvirket af menneskelig aktivitet tolkes i retning af en ren naturtilstand, der ikke tager sigte på kulturlandskabet som den danske dominerende tilstand. Det peger i retning af, at økologi skal fungere uden menneskelig aktivitet, her skiller vi os ud i forhold til betragtningsformer i det øvrige Europa.

I de følgende kapitler arbejdes i dybden med de problemstillinger, som findes i vandplanen i forhold til henholdsvis kystområder, søer, vandløb og grundvand.

Kystområder – Limfjorden

Vandplanen forholder sig stort set kun til kvælstofindhold i tilført vand. Det er angivet til 12.670 ton kvælstof og 364 ton fosfor. Vandplanen angiver, at kvælstofniveauet skal halveres for at opnå det angivne miljømål, medens tidligere rapporter (se nedenfor) angiver at et niveau på 10.000 ton giver optimal bundfauna. Disse ændringer i vurderingerne ser ikke ud til at være begrundet.

Der er ikke givet definition for økologi, men der angives, at god økologisk tilstand for overfladevand (referencetilstanden) er lig med svag afvigelse fra tilstand upåvirket af menneskelig aktivitet. Dette behøver langt fra at være en stabil økologisk tilstand. Limfjorden er stærkt påvirket af naturens egen forurening.

Udledning fra Vejlerne er i nogle tilfælde så belastet, at de ikke opfylder de angivne krav, men forureningen kommer alene fra naturen. Fra fugletællingerne ved vi, at der i de Østlige Vejler (Bygholm m.fl.) er en rugende bestand på 2.700 par grågæs, hættemåger, lappedykkere og rørhøg. Denne bestand tilfører ca. 10 ton kvælstof årligt. Hertil kommer så de øvrige fuglebestande og områder. Rastefugletællinger i samme område angiver 35.000 svømmeænder, 13.000 kortnæbbede gæs og 18.000 hjejler dagligt. I trækfuglesæsonen vil der således være tale om en belastning der er ca. 20 gange så stor. Denne belastning, der ikke er menneskeskabt, ligger på et niveau på omkring 15-20 % af den samlede belastning. Den behandles ikke, ligesom den heller ikke er omfattet af diffuse tilførsler. Skal den bekæmpes eller bestå som naturforurening? I vurderingerne betragtes den som lig menneskeskabt.

De ønskede reduktioner af kvælstof i Limfjorden beløber sig til 6.000t/år. Reduktionerne henvises stort set til landbrugsproduktionen. En mindre andel på 44 ton skal komme fra dambrug og 13 ton fra forbedret spildevandsrensning.

Økonomiske betragtninger

Landbruget forventes at kunne reducere tilførslen med 5.887 ton N, heraf alene 3.770 ton ved omsættelige kvælstofkvoter. Omkostninger ved reduktionen i kvælstoftilførslerne er ikke beregnet, hvilket er en svaghed i forhold til de øvrige reduktionsforslag. Det må være et rimeligt forlangende, at der sættes økonomi på kvælstofreduktionerne. Omsættelige kvoter vil ikke være den mest hensigtsmæssige måde at reducere udvaskningen på. Kvoterne må forventes at gå i retning af de afgrøder, der betaler bedst og ikke efter dem hvor udvaskningen er størst. Vi betragter det for uhensigtsmæssigt, at lade 2/3 af kvælstofreduktionerne bygge på en så usikker form.

Etablering af 10m randzoner langs vandløb og søer, efterafgrøder, pløjningsforbud og ingen jordbehandling i efteråret skal reducere med 1.116 ton N. Det er beregnet til at koste kr. 23,36/kg. En række lavtliggende jorde skal behandles om efteråret, hvis man skal sikre dyrkningen. Alternativt udlægges med flerårige afgrøder som pil, elefantgræs mm. Randzoner kan yderligere aktiveres til vandrensning ved at indbygge drænkkanaler og lign. Disse muligheder er ikke indarbejdet.

Etablering af op til 3.676ha vådområder skal reducere med 415ton N. De er beregnet til at koste kr. 143,5/kg Udlægning af 52.016ha efterafgrøder vil reducere med 586 ton N. De er beregnet til at koste kr. 37,37/kg. I rapporten "Limfjordens miljøtilstand før, nu og i fremtiden", 2006 fra de 4 amter er de forskellige virkemidler sat i rækkefølge fra billigst til dyrest:

1. Muslingebrug
2. Etablering af pilekrat
3. Vådområder
4. Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (grønne marker, efterafgrøder m.m.)
5. Skovrejsning
6. Punktkilder
7. Reduktion i husdyrholdet

Prisniveauet for pilekrat angives til 3-6 kr./kg kvælstof. Det står i stærk modsætning til ovennævnte priser på 23-143kr/kg. Muslingebrug angives til at kunne fjerne 600 ton N. "Sammenhængen mellem kvælstoftilførsel og mængden af bunddyr viser, at den højeste bundfaunabiomasse findes ved en samlet tilførsel af kvælstof på omkring 10.000 ton og fosfor på omkring 300ton." Der er således stor uoverensstemmelse mellem vandplanen og tidligere rapporter.

Problemer i forhold til brugen af ålegræs som brugbar måleenhed

Den økologiske tilstand i Limfjorden henføres alene til dybdegrænsen for udbredelse af ålegræs. Sammenhængen mellem forekomsten af ålegræs og sigtbarhed angives til 59 % sandsynlighed. Da begge metoder skal opfyldes for en god tilstand, er det ikke særlig sandsynligt at det bliver resultatet, når sammenhængen ikke er større. Det er derfor at stikke os blå i øjnene, når man foreslår at drastiske indgreb giver et godt resultat. Det vil statistisk ikke komme til at gælde. Der skal i den slags indgreb angives den statistiske sikkerhed, der ligger bag beregningerne for indgrebene – det er ikke gjort.

Dybdegrænsen for ålegræs i Limfjorden er angivet til 5,5m, hvilket er en undersøgelse fra 1901. I 1930'erne udbrød der sygdom i ålegræsbestanden i Danmark, der næsten udryddede hele bestanden. Dybdegrænsen for ålegræs i perioden 1930-78 er målt til 3,0m (DMU nr. 755, 2009). Dybdegrænsen i rapporten er sat til 4,1m for at tilstanden er god. Det må være en fejl, idet der siden 1930 ikke er fundet en dybdegrænse dybere end 3,0m. I perioden 2001-06 var dybdegrænsen på 1,8-2,2m. Det er således meget afgørende om man følger DMU's angivelser fra 1930 og fremefter eller man tager den tilsyneladende uopnåelige tilstand på 5,5m fra 1901 som udgangspunkt.

Men ålegræs er ikke en entydig plante. Der findes 3 arter i Danmark. Ålegræs formeres i en lokal bestand som kloner, dvs. det er den samme plante, der bliver til en stor beplantnings bestand. Det tager normalt 3-5 år for at få en god bestand opformeret. Det medfører at plantebestanden først giver sig til udtryk 3-5 år efter sigtbarheden er kommet frem. Det er et kendt fænomen, at ålegræs flytter sig over årene, den samme bestand kan ikke bestå evigt på samme sted. Man kan ikke resonere fra en analyse til en anden uden at tage den biologiske udvikling eller tid i betragtning.

Det sker ikke i det fremlagte materiale, hvorfor de hidtidige foranstaltninger ikke er vurderet tilstrækkelig kvalificeret. Vi kan ikke basere den økologiske kvalitet af en enkelt planteart. Normalt vil man foretage en kvalitetsvurdering af et større antal arter f.eks. 10 arter. Da enhver plantebestand i naturen er tidsmæssig begrænset til en bestemt lokalitet skal denne plantedynamiske udvikling indgå i vurderingen.

Ålegræs kan have et meget varieret kromosomtall, det er som regel triploide planter, der er stærkest. Vi ved ikke om, der er samme kromosomtall i de typer fra før 1930 og efter 1930. Ålegræs dybden er afhængig af vandtemperatur og saltholdighed, hvorfor dette skal inddrages i vurderingerne.

Søer

Søers miljømål for økologisk tilstand bestemmes ved koncentrationen af Klorofyl, der kan henføres til sigtbarhed. Den varierer imidlertid efter kalkindhold og dybde, som beskriver en række forskellige søtyper. Da forholdet mellem sigtbarhed og Klorofyl indhold er forskellig efter søtype, kan søtypebestemmelsen være afgørende for kvalitetsangivelsen. Manglende opfyldelse af søernes miljømål skyldes primært fosfor.

Søvurderingerne omfatter 156 prøvesteder. Af rapporten fremgår at man har manglende viden om 98, det svarer til 63 %. Kun 99 er angivet med en vis sikkerhed. 37 prøvesteder er ikke indgået med analyser, 19 prøvesteder har et svag materiale. Det betyder en enorm usikkerhed i selve grundmaterialet. Ser vi f.eks. på Poulstrup sø, så har den en dårlig tilstand/sigtbarhed, årsagen kendes ikke. Der er meget lav næringsstofftilførsel, så den dårlige tilstand kan ikke tilskrives gødningstilførsel. Kan man ud fra dette eksempel med sikkerhed sige, at manglende opnåelse af sigtbarhed skyldes næringsstoffbelastningen og at den heraf følgende reduktion af næringsstoffer/fosfor vil give det ønskelige sigtbarhedsresultat?

Udledning fra Arup Vejle og Glombak angives til ikke at opfylde kravene. Førstnævnte angives årsagen til at være en Skarvkoloni. Glombak har som en del af Bygholm Vejle en høj belastning på grund af en tæt fuglebestand der yderligere får forureningsbetydning ved de store fugletræk. Når udgangsvurderingen er, at man ønsker svag menneskelig påvirkning, bliver man nødt til at acceptere den naturlige forurening. I rapporten fremstår det imidlertid som en forurening, der har samme karakter som de menneskeskabte forureninger, hvilket efter egen definition ikke er korrekt.

Vandløb

Vandløbenes miljømål vurderes ud fra faunabestemmelser, hvilket forekommer at være en meget stærk indskrænkning af vandløbskvalitet. Det fremgår også af anvisningerne. Lægger man faunaen til grund får myggefremkomsten større indflydelse end afvandingen. Insektforekomsten bliver dominerende i en faunabestemmelse. Det er et totalt brud på vandløbenes betydning og i modsætning til de øvrige EU landes kvalitetsbestemmelser. Det betyder ikke at faunaen ikke bør indgå i kvalitetsvurderingen men at det sker på lige fod med de øvrige funktioner, der er til et vandløb.

Vandløbene har i kulturlandskabet en række væsentlige funktioner, såsom afvanding og transport. Disse og andre dynamiske funktioner bør inddrages herunder selvrensningseffekt, iltindhold mm. Vandløbene vurderes i vore nabolande til at skulle bidrage til fjernelse af kvælstof og indrettes til høj iltningseffekt for bedre forhold for fisk, hvorfor skal Danske vandløb ikke bidrage til disse funktioner?

De retningslinier der angives er alt for generelt specificeret, de vil indskrænke vandløbenes funktioner og gøre dem ensartede og reducere variationen. Retningslinierne tager helt udpræget sigte på fauna. Vedligeholdelsen skal begrænses ifølge vandplanen, herunder skal man undgå grødeskæring og slåning af kantvegetation. Det indebærer risiko for dominerende monokulturer af sump og vandplanter. Det er i det hele taget tydeligt at vandløbs- og åmandkulturen er lagt på hylden i forslagene. Der er ikke forståelse for, at man bruger planter til at sikre brinker, at man bruger træer til skyggevirkning og temperaturstabilisering, at man sikrer hvirveldannelser for fisk og vandkvalitet. Miljømålene og de dertil udformede retningslinier er indskrænkende og kan modvirke en varieret vandløbssituation.

Limfjorden som Biotop

Vandrammeplanerne skal forbedre forholdene i Limfjorden, men tidligere har alle tiltag for, at nå målet været fokuseret på tiltag på land.

Men Limfjorden er også en del af løsningen, nogle af de store problemer i fjorden er iltsvind, manglende flora, manglende gydepladser og levesteder for yngel og smådyr, der hører til fjordens fauna. De fysiske indgreb der er foretaget i de indre danske farvande, har fjernet stenrev på 30 km² ud af 32 km², er stærkt medvirkende til de forringelser, der er konstateret i fjordene.

Gennem århundreder har udledning fra oplandet til Limfjorden læjret sig på fjordbunden som slam. Hvor der tidligere har været sandområder, er der nu en god belægning af bundaflejring fra planter, mennesker og dyr. Denne tilstand har medført, at fortidens undersøiske grønne enge er forsvundet. Ålegræs har det skidt, eller er helt fortrængt.

Makroalger der gror på sten og faste genstande (skibsvrag mm) filtrere vandet i fjorden og producere ilt, disse har mistet deres vokse steder i takt med at store stenforekomster er fjernet fra fjordbunden, samtidigt med at mindre spredte steder forekommer, træstubbe fra forhistoriske træer mm er dækket af slam. Dette er bl.a. medvirkende til iltsvind.

Iltsvindet opstår på stille varme sommerdage og såkaldte bundvendinger opstår. Den manglende bevægelse og iltning af vandet får forrådnelses processen i bundlagene til at danne svovlbrinter, når denne gasart bliver tilstrækkelig stor, stiger den op i vandsøjlen. Når vi har en bundvending frigives de næringsstoffer i vandet, som er bundet i slammet. Frigivelsen af næringsstoffer forstærker algeforekomsten i fjordvandet og processen stopper normalt først efter en periode med blæsevejr.

For at Limfjorden igen kan leve op til at være en god biotop, må de tabte stenrev genetableres. Dette skal genskabe levesteder for makroalgerne og medvirker til strøm og hvirveldannelse i Limfjordens vandsøjle således at vandet konstant opblandes.

En rapport fra DWF=COVI 21. april 2010 har beregnet, at iltsvind er det største miljøproblem i vore fjorde, og underbygger behovet for at genetablere de fysiske forhold i Limfjorden. Manglende forekomster af bundlevende fisk i Limfjorden som torsk og fladfisk kan have forbindelse med tilslåede gydepladser. Hvis ikke de fysiske forhold i Limfjorden får opmærksomhed og bliver afhjulpet over en årrække, kan tiltag på land ikke forbedre Limfjordens biodiversitet.

Der er brug for bedre forskning på området, som kan føre til nye måder at anskue tingene på, Politikerne og befolkningen er ikke tjent med at embedsværket afskriver konsensus fra rapporter, der for årtier siden fastslog, at kvælstof var den store synder, og at kun en begrænsning i landbrugets aktivitet er løsningen på de ønskede mål. Konsensus er et kompromis og fortæller ikke om nuancer og yderpunkter i en meget kompliceret proces.

Der er mange muligheder for at genskabe det tabte. Det kræver visioner og politisk vilje, og frem for alt forståelse for de processer, der kan føre Limfjorden tilbage til en Biotop, der er ødelagt af fortidens synder.

Kapitel 3 - Rammebetingelser for Dansk landbrug

Hvordan implementerer Tyskland vandrammedirektivet?

Udfra en rapport af Ministerium für Landwirtschaft, Umwelt und ländliche Räume des Landes Schleswig-Holstein udarbejdet 22.12.2008.

Schleswig-Holstein tager udgangspunkt i vandrammedirektivets miljømål, og i oplandets vigtigste udfordringer, som i dette tilfælde er:

- De hydromorfologiske forandringer¹ i overfladevand
- Diffuse næringsstofbelastninger

Ca. 40 af alle øvre grundvandsforekomster (svarende til 50% af arealet) er nitratindholdet over grænseværdien, mens de dybe grundvandsforekomster stadig er i god kemisk tilstand. Det skyldes for høje næringsstofudledninger i hele vanddistriktet, som resulterer i en general reducere af næringsstofkoncentrationen på 25%.

Tyskland har haft stor fokus på spildevandsanlæg de senere år og bidraget til mindre udvaskning. Således udgør de diffuse kilder ca. 80% af den samlede udledning, her indgår landbrug, fugleyngel, den naturlige omsætning af planterester.

Den høje koncentration af næringsstoffer i overflade vandet, har bidraget til at 99% af alle vandløb og 86% af alle søer ikke lever op til gode økologiske tilstande, som er målt på klorofyl værktøjet.

Den kemiske tilstand betegnes som god, da overfladevandet opfylder de nuværende prioriterede stoffer, dog forventes det at nogle af vandløbene mister den gode status, når der kommer et "datterdirektiv".

Schleswig-Holsteins prioritering

Her prioriteres vandløb med gode udviklingspotentiale og udvikles omkostningseffektivt.

Identificerede vandløb som er velegnet til vandrefisk, hvor der skabes bedre leveforhold for havørreder og laks.

Tiltagene for grundvandsbeskyttelsen koncentrerer sig om de grundvandsforekomster, der ikke lever op til en god kemisk tilstand.

Krav til fristforlængelse

Det er vigtigt at huske på, det er muligt at få frist forlængelse, hvis målopnåelsen inden 2015 ikke er muligt. Det kan være på grund af; naturlige forhold, teknisk realiserbarhed eller på grund af uforholdsmæssige høje omkostninger (beregnes ud fra cost-benefit analyse).

Det er vigtigt at disse krav er opfyldt og dokumenteret, så fristforlængelse ikke bliver til en hvilepude.

Dog vil Slesvig-Holsten benytte sig af fristforlængelse i over 50% af overfladevandområderne, samt i forhold til opnåelse af den gode kemiske tilstand i grundvandet, som skyldes den langsomme nedsivningshastighed.

Reguleringsplanens gennemførelse

Der er usikkerhed om reguleringsmålene fastsættelse, da ikke alle mål er tilstrækkelig præcise.

Det skyldes bl.a.:

- Da der mangler tilsvarende vandløb som reference og fordi de nye biologiske vurderingsmetoder skal udvikles, tilpasses og aftales.
- Det er svært at vurdere under hvilke hydromorfologiske forhold den økologiske tilstand opnås og hvor lang tid det tager.
- Om de arealer som skal anvendes til gennemførelse af hydromorfologiske, står til rådighed. Da ejerne af arealet skal acceptere anvendelsen, samt landbrugets videre udvikling. Der er et princip om frivillighed ved landmændenes salg af arealer skal bevares
- Landmændenes accept af frivillige agrarmiljøtiltag og tilbud om rådgivning om beskyttelse af vandmiljøet bliver modtaget. Som samtidig afhænger af den videre politiske udvikling og holdning.

Indsatsprogrammer i Slesvig-Holsten

Ved overfladevand er der fokus på tiltag til reducere af hydromorfologiske belastninger, med tiltag som genetablering af fri passage for fisk ved spærringer og andre anlæg. Derudover skal vandløb og randzonernes strukturer forbedres.

¹ Er de fysiske forhold der har betydning for vandets strømning, opholdstid, vandstandsvariation, lagdeling med videre i et vandområde.

Der er også fokus på at reducere næringsstof belastninger fra diffuse kilder². Der skal være en øget vejledning og afholdes kurser/seminarer til optimering af drift af rensningsanlæg og vedligeholdelse af vandløb.

Der gives rådgivningstilbud om vandmiljøvenlige dyrkningsområder, som før var begrænsede til vandindvindingsområder nu udvidet til de områder med grundvandsforekomster.

Til at opnå den gode økologiske tilstand i kystvandene, skal den eksisterende udledning af kvælstof og fosfor fra bl.a. Elben reduceres med ca. 24%. På baggrund af erfaringer fra næringsstoffreducing samt faglig bedømmelse, kan redueringen ikke opnås inden 2015. Internationalt er det aftalt at fordele redueringen i alle 3 planperioder frem til 2027.

Fokus områder til målopnåelse.

- Reducering af næringsstofftab ved gødsning og jordbearbejdning.
- Genopretning af vådområder
- Forbedringer af vandløbenes hydromorfologiske tilstande
- Etablering af randzoner
- Øget fjernelse af næringsstoffer ved spildevandsbehandling
- Forbedring af spildevandsbehandling i landdistrikterne.

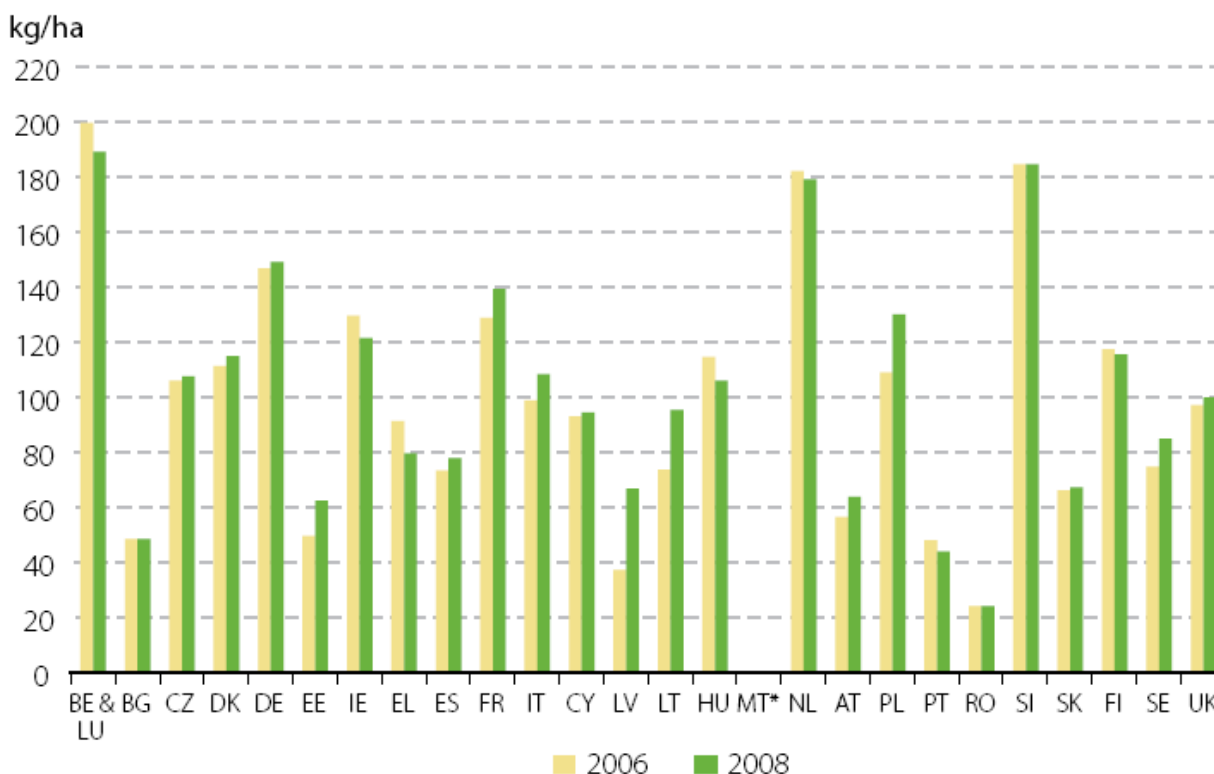
Elben har udmundning i Slesvig-Holstein men kommer nede fra Tjekkiet, derfor er der stor fokus på reducere af spildevand fra industri og erhvervsvirksomheder i Tjekkiet. Tyskland har fokus at formindske tab fra steder med miljøfarligt affald i de tidligere industriområder, hvor de konkret vil kildesanere og sikring eller afdækning hht. Tætning overfor grundvandet

Reducering af skadelige stoffer fra gamle minedistrikter og betydelige gamle sedimentaflejringer i åer og vandløb.

Link<http://www.blst.dk/NR/rdonlyres/DDE1F5E2-072D-49B8-B833-5DECC6D45A93/0/VandrammedirektivWasserrahmenrichtlinie.pdf>

Gødningsforbrug i EU

² Spredte kilder til forurening. Afstrømning fra landbrugsarealer og spildevand fra spredt bebyggelse er diffuse kilder. Fra atmosfæren tilføres forurening diffust med tørt og vådt (sne/regn) nedfald.

Kilde: Agricultural statistics

Dette digram viser at dansk landbrug har et mindre forbrug af gødning, end flere andre EU lande, som samtidigt skal sammenholdes med at Dansk Landbrug er væsentlig mere intensivt.

Regulering af landbrugets kvælstofanvendelse i Danmark, sammenlignet med andre EU lande.

Et Hollandsk projekt har belyst anvendelsen af kvælstof og blevet sammenlignet mellem Holland, Tyskland, Belgien (kun Flandern), Frankrig, Danmark og til dels England.

Alle lande i EU er omfattet nitratdirektivet, som har været den drivende kraft for udviklingen. Det at Danmark har fokuseret meget på beskyttelse af overfladevand i fjorde og kystnære farvande mod iltsvind, har haft større betydning for lovgivningen end overholdelse af nitratdirektivet.

I nitratdirektivet er det bestemt, der ikke må tildeles mere end 170 kg kvælstof pr. Ha. (svarende til 1,7 DE), dog kan der søges om dispensation til enkelte afgrøder. Derudover er der en række elementer som udbringnings tidspunkt af husdyrgødning, tilførelse af kvælstof efter afgrødens behov, efterafgrøder mv. Disse elementer går igen i andre landes lovgivning, men omfanget af restriktionerne er meget forskellige i de enkelte lande.

I både Danmark og Holland er de fastsatte normer udtryk for 'effektivt kvælstof', dvs. summen af markeeffekten af kvælstof tilført i husdyrgødning og kvælstofmængden i handelsgødning. I Flandern opereres der derimod med normer for 'total kvælstof', dvs. totalkvælstof i husdyrgødning og handelsgødning. Der er desuden forskel i graden af differentiering mellem landene. I tabel 1 gives der en oversigt over kvælstofnormerne i de tre lande for udvalgte afgrøder. For at øge sammenlignigheden er alle værdier udtryk for det effektive N, dvs. værdierne fra Flandern er omregnet fra totalkvælstof ved at antage en markeeffekt af husdyrgødningen på 60 pct. For Danmark og Holland skyldes intervallerne jordtypeopdelingen, således at de

lave værdier generelt er udtryk for normen på lettere jorder, og de høje værdier for normerne på mere lerede jorder.

Tabel 1. Kvælstofnormer (kg effektiv N pr. ha) for udvalgte afgrøder i Danmark, Holland og Flandern, 2009.

		Danmark ¹⁾	Holland	Flandern
		Kg effektiv N pr. ha		
Vårbyg		112-128	80	205-235
Vinterhvede	Foderhvede	146-174	160-220	205-235
Græs	Græsning + slæt	171-282	260-310	248-290
	Slæt	231-342	300-350	280-310
Majs		140-165	150-185	205-210
Kartofler	Spise	135-155	245-250	205-235
	Stivelse	170-190	230	

¹⁾ Norm for Danmark korrigeret til normer for 2009/2010.

Ved sammenligning af normerne skal man være opmærksom på, at der i Danmark skal korrigeres for forfrugtsvirkning (op til 75 kg kvælstof pr. ha for kløvergræs) samt eftervirkning af efterafgrøder (17-25 kg kvælstof pr. ha med efterafgrøder), hvilket ikke er tilfældet i de andre lande.

I tabellen er anført normen for foderhvede i Danmark. Normen for brødhvede er ca. 40 kg kvælstof pr. ha højere, men kan maksimalt gælde for 50.000 ha (under 10 pct. af vinterhvedearealet).

Den lave norm i vårbyg i Holland skyldes formentlig det begrænsede areal, og at vårbyg primært dyrkes efter grønsager og grovfoder med en stor forfrugtsværdi. I Danmark og Holland er kvælstofnormerne fastsat ud fra de officielle anbefalinger, men for at imødekomme miljøkrav er normerne til en vis grad reduceret i forhold til disse. For at komme ned på det politisk fastsatte kvælstofloft ligger de danske kvælstofnormer generelt 15 pct. under de anbefalede niveauer (økonomisk optimale) for afgrøderne. I Holland er der kun reduktioner for afgrøder med stor udvaskningsrisiko (f.eks. kartofler, majs og grønsager) på sandjord ligger reduktionen på 5-10 pct. af anbefalingerne.

I Tyskland er reglerne forskellige i de forskellige delstater. Den tilladte tilførsel er defineret ud fra de gældende vejledninger om gødsning. Ser man på disse vejledninger for f.eks. Schleswig- Holstein, så er de anbefalede kvælstofmængder generelt betydeligt over de danske normer. Danske landmænd, der også driver jord syd for grænsen oplever generelt en langt større frihed til at tilføre kvælstof efter afgrødens behov, end det er tilfældet for den jord, som de driver i Danmark.

Krav til husdyrgødning

I henhold til nitratdirektivet må der maksimalt udbringes 170 kg kvælstof pr. ha i husdyrgødning. Danmark har som det eneste land en mere vidtgående regulering end i nitratdirektivet, idet det kun er tilladt at udbringe husdyrgødning fra 140 kg kvælstof pr. ha undtagen for kvæg, hvor det er tilladt at udbringe 170 kg kvælstof pr. ha og op til 230 kg pr. ha, hvis de opfylder undtagelsesbetingelserne for kvægbrug.

I Danmark er det kun tilladt at køre flydende husdyrgødning ud i perioden fra 1. februar til høst, bortset fra til vinterraps og græs, hvor det er tilladt at køre ud frem til 1. oktober, og til frøgræs frem til 15. oktober. I Tyskland, Holland og England er det tilladt at køre flydende husdyrgødning ud om efteråret før vintersæd, mens reglerne i Flandern og Frankrig mere ligner de danske. I forhold til Tyskland, Holland og England er de

danske regler mere restriktive, og det stiller krav om større opbevaringskapacitet og større udbringningsomkostninger. Til gengæld sikrer det en bedre udnyttelse af kvælstof.

De enkelte lande stiller forskellige krav til udnyttelsesprocenten af husdyrgødning. Det kan være vanskeligt direkte at sammenligne disse krav, idet betydningen også afhænger af afgrødens kvælstofnorm samt i hvor stort omfang landmanden er tvungen til at overholde denne kvælstofnorm. Det er også vanskeligt at klarlægge, om den krævede udnyttelsesprocent er inklusive den flerårige eftervirkning af husdyrgødning. I tabel 2 er vist en sammenstilling af kravene i forskellige lande for gylle.

Tabel 2. Krav til udnyttelse af kvælstof i gylle. Pct. af totalkvælstof .

	Danmark	Tyskland	Holland	Flandern
Svinegylle	75	60	60-65	60
Kvæggylle	70	50	60	60

Efterafgrøder

Det er kun i Danmark og Holland, at efterafgrøder er pligtige. I Danmark skal der pt. være henholdsvis 10 og 14 pct. efterafgrøder på planteavls- og husdyrbrug. I Holland er efterafgrøder efter majs påbudt på sandjord.

Fremtidig regulering

Det er tilsyneladende kun i Danmark, at der allerede er sat nye og meget mere vidtgående krav til at reducere kvælstofudvaskningen fra landbrugsjorden. Danmark har hele tiden ligget i front med at opfylde nitratdirektivet og få godkendt undtagelsesbestemmelsen og de handlingsplaner, som skal udarbejdes hvert fjerde år.

Alle EU-landene er underlagt EU's vandrammedirektiv, der er det nye samlede direktiv i beskyttelsen af såvel grundvand, vandløb, søer og kystvande fremover. Men indtrykket fra den afsluttende workshop og den efterfølgende kommunikation er, at det først er efter 2027, det vil betyde noget for reguleringen i de andre lande, mens der i Danmark er lagt op til, at det vil få stor betydning allerede fra 2012.

Delkonklusion

Fra ovenstående sammenstilling af reglerne i de enkelte lande, er der ingen tvivl om, at det er Danmark, der har de mest restriktive regler for landbrugets gødnings- og arealanvendelse.

På den afsluttende workshop blev det diskuteret, hvordan udvaskningen fra landbrugsjorden kunne reduceres yderligere. Det var meget karakteristisk, at de forskellige forslag til stramninger i de enkelte lande, var stramninger som Danmark allerede for længst har gennemført, og som har reduceret udvaskningen fra landbrugsjorden til ca. det halve af hvad den var i slutningen af 80'erne, hvor de første regler om gødningsanvendelse og håndtering blev indført i Danmark..

Det er derfor meget vanskeligt i Danmark at reducere kvælstofudvaskningen fra landbrugsjorden yderligere, uden at der skal ske en markant ændring i arealbenyttelsen. Yderligere reduktioner i kvælstoftilførsel eller højere krav til udnyttelse af husdyrgødning vil kunne reducere udvaskningen yderligere, men der skal store reduktioner til, og det vil gå stærkt ud over udbyttet og dermed landmandens økonomi.

Kilde: Landscenteret

http://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Goedskning/Goedningsplanlaegning-og-regler/Sider/pl_10_107.aspx

Implementering af Landbrugsrelaterede tiltag i nabolande

Rundspørge til eksperter i de nordiske nabolande.

I forlængelse af en workshop om kvælstofregulering i nordvesteuropæiske lande i december 2009 har Landscentret spurgt personer, der på forskellig vis arbejder med regulering af landbrugets gødningsanvendelse, hvordan implementering af Vandrammedirektivet forventes at påvirke landbruget i deres land i de nærmeste år.

Svarene giver langt fra en fyldestgørende redegørelse for, hvordan Vandrammedirektivet bliver implementeret i de forskellige lande. Men de giver et indtryk af hvilken lovgivning, der er nært forestående i de enkelte lande.

Sverige ligger der ingen specifikke planer for reduktion af kvælstofudledning i forhold til Vandrammedirektivet. Der er igangsat et arbejde med at klarlægge, hvor meget landbruget kan reducere kvælstofudledningen. Dette arbejde skal være færdigt i 2011, og der kan komme afledte restriktioner på landbruget i 2012. Tilsyneladende spiller aktionsplanen for Østersøen en større rolle. Her er der sat mål for udledningsreduktionen af kvælstof, men det er tilsyneladende ikke fordelt på sektorer og har ikke affødt nogen konkret lovgivning. I henhold til nitratdirektivet strammes de svenske regler for udbringning af husdyrgødning fra 1. januar 2010. Det bliver forbudt at udbringe husdyrgødning før vintersæd på marker med under 15 pct. ler (*i Danmark er det for flydende husdyrgødning helt forbudt*), forbud mod udkørsel af husdyrgødning på sne og frosne marker, og tidligste udbringningsdato om foråret er 28. februar (*1. februar i Danmark*).

Tyskland svares der, at der ikke er planlagt specifikke tiltag med hensyn til regulering af landbruget til at opfylde Vandrammedirektivet. Fra workshoppen fremgik det, at der ikke er aktuelle nye tiltag på vej.

Storbritannien vurderes vandrammedirektivet ikke umiddelbart at påvirke reguleringen af landbruget. Derimod vil der komme stramninger i anvendelsen af og udnyttelsen af husdyrgødning som følge af nitratdirektivet.

Holland vurderes vandrammedirektivet til at få stor betydning, men der er ikke taget politiske skridt til at implementere det. Næste aktionsplan for nitratdirektivet (2014-2018) forventes at indeholde store reduktioner i tilførsel af kvælstof. Det er bekendtgjort i den nuværende aktions plan.

Kilde: Landscenteret

http://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Goedskning/Goedningsplanlaegning-og-regler/Sider/pl_10_134.aspx

Økonomiske forskelle mellem Danmark og Tyskland

§§§§§	Danmark	Tyskland	Forskel
Kvælstofnormer (hvede)	170 kg N pr. ha	200 kg N pr. ha	600 mio. kr.
Grønne marker og efterafgrøder (i dag)	120.000 ha efterafgrøder	Frivillige efterafgrøder	30 mio. kr.
Efterafgrøder efter grøn vækst	190.000 ha	Frivillige efterafgrøder	187 mio. kr.
Husdyrgødning udbringning	1. feb. - høst	1. feb. - høst	100 mio. kr
Grøn vækst			
Pesticidafgift	146 kr. pr. kg. Aktivstof	Ingen afgift	445 mio. kr.
Jordskat	Gns. 327 kr. pr. ha	Gns. 150 kr. pr. ha	528 mio. kr.
Co2-afgift	254 mio. kr.	mindre end i DK	???
Momsregler	Betaling af fuld moms	Fritagelse for momsregnskab	400 mio. kr.
Dyrenheder pr. ha	1,4	1,7	100 mio. kr.
Regionalt tilskud til staldrenovering	intet	30 pct. af udgift	ca. 50 mio. kr.
I alt			ca. 2,5 mia. kr.

Dette er en artikel som Landbrug og Fødevarer har udarbejdet, som viser de forskelle der allerede i dag er på Danmark og Tyskland, som er viser at danske landmænd har øget omkostninger på 961 kr. pr. ha i forhold til en tysk landmand.

Landbrugets økonomiske tilstand

Resultatopgørelse i periode 1990 til 2008

Alle bedrifter:

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tkr.	71,6	82,5	43,3	52,0	87,0	106,2	125,8	123,5	19,8	16,1	106,6	132,1	16,5	1,7	28,1	57,5	109,1	-28,9	-285,1

Års løn til driftsleder i 19 år kr. 45.500

Heltids bedrifter:

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tkr.	144,2	160,9	109,7	120,3	167,4	198,6	238,2	246,6	61,8	62,4	243,4	299,4	87,6	45,5	106,2	183,8	311,3	3,4	-564,2

Års løn til driftsleder i 19 år kr. 117.800

Kilde: Danmarks statistik

Som det fremgår af ovenstående tabel har danske landmænd ikke over en årrække tjent en anstændig løn, heri indgår katastrofe året 2009 ikke. Lønnen svarer til en timeløn på 70 kr. pr. time.

Tabellen viser, at det ikke er muligt, at vælte flere byrder over på landbruget og nye tiltag på miljø området derfor skal finansieres på anden måde.

Beregninger fra Land og Fødevarer viser, at når vandrammeplanen er fuldt gennemført, vil planen have vidtgående konsekvenser. Landbruget vil blive hårdt ramt, men det vil det resterende Nordjylland også. Der mistes op i mod 5.100 arbejdspladser i Nordjylland, som er ca. 25% af arbejdsstyrken indenfor landbrug, fødevarer, industri og følgeerhverv.

15 % af alle nordjyder arbejder i fødevarerrelaterede erhverv.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

- **Beregninger fra Landbrug og Fødevarer viser**
 - **At Nordjylland mister 5.100 arbejdspladser**
 - **At Nordjylland mister 100.000 DE**
 - **At eksporten fra Nordjyllands landbrug falder med 2,0 mia. kr.**
 - **At landbrugets indtjening i Nordjylland falder med 2,7 mia. kr.**

Delkonklusion

I EU er en lang række af rammebetingelserne for landbruget vidt forskellige. Danmark er et foregangsland på miljøområdet når vi sammenligner os med de nordlige lande i EU. Det er meget vanskeligt for en dansk landmand, at forstå hvorfor, at han som dansk landmand har en lovgivning der fordyrer hans produktion i et fælles EU marked! Som det fremgår af tabellen, som sammenligner tysk og dansk landbrug har en dansk landmand en yderligere omkostning på 961 kr. pr. ha udelukkende til miljøforanstaltninger.

Det er tankevækkende at landets regering i miljøets hellige navn vil spille hasard med landbruget i Nordjylland og ikke mindst op i mod 5.100 arbejdspladser i Nordjylland.